

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2109/2564

นาง น.โจทก์ นาย ข. กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1057, ป.พ.พ. มาตรา 1062

ย่อ / หลักกฎหมาย

การชำระบัญชีนั้น เป็นกระบวนการที่ผู้ชำระบัญชีเข้าทำการตรวจสอบบัญชี ทรัพย์สินและหนี้สินของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน หากปรากฏว่าห้างฯ มีหนี้ค้างชำระอยู่แก่บุคคลภายนอก ผู้ชำระบัญชีก็ต้องจัดการนำทรัพย์สินของห้างฯ ชำระหนี้ให้แก่บุคคลภายนอกให้เสร็จสิ้นไปในทางกลับกัน หากปรากฏว่าห้างฯ มีสิทธิเรียกร้องทรัพย์สินใด ๆ อยู่แก่บุคคลภายนอก ผู้ชำระบัญชีก็ต้องดำเนินการเรียกร้องให้บุคคลภายนอกส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวคืนเข้ากองทรัพย์สินของห้างฯ หากบุคคลภายนอกซึ่งมีทรัพย์สินที่ต้องชำระหรือส่งมอบคืน ไม่ยอมชำระหรือส่งมอบคืน ผู้ชำระบัญชีก็ย่อมต้องฟ้องร้องเป็นคดีขึ้นสู่ศาลเป็นเรื่อง ๆ ไป คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่าจำเลยที่ 3 มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) แทนห้างฯ ซึ่งมีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล กรณีถือว่าจำเลยที่ 3 ถือกรรมสิทธิ์แทนผู้เป็นหุ้นส่วน จึงเป็นหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีที่จะต้องเรียกร้องให้จำเลยที่ 3 โอนที่ดินดังกล่าวคืนมายังกองทรัพย์สินของห้างฯ เพื่อจัดการชำระบัญชีในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน หากจำเลยที่ 3 ไม่ยอมโอนที่ดินคืน ผู้ชำระบัญชีก็ต้องฟ้องร้องจำเลยที่ 3 เป็นคดีต่อศาล เพื่อให้ศาลบังคับให้จำเลยที่ 3 โอนที่ดินดังกล่าวคืน เพื่อผู้ชำระบัญชีจะได้รวบรวมและจัดการทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปตามกฎหมาย การที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ และขอให้บังคับจำเลยที่ 3 โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวคืนให้แก่โจทก์ และส่งมอบต้นฉบับโฉนดที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์หรือแก่ผู้ชำระบัญชีเป็นการไม่ชอบ เพราะหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีต้องดำเนินการในการชำระบัญชีของห้างฯ ตามกฎหมาย

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้พิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1057 (3) และตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน เพื่อนำที่ดินทั้ง 3 แปลงตามฟ้องออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนหากมีเงินเหลือให้นำไปชำระทุนคืนแก่หุ้นส่วนเท่าที่ได้ลงทุนเงิน หรือถือว่าลงทุนเงิน หากมีเงินเหลือ ให้ถือว่าเป็นกำไรที่ต้องนำมาแบ่งปันแก่โจทก์ จำเลยที่ 1 และที่ 2 ในอัตราส่วนเท่า ๆ กัน และให้จำเลยที่ 3 โอนที่ดินโฉนดเลขที่ 35140 (ที่ถูกคือ 35410) ตามฟ้องแก่โจทก์ และส่งมอบโฉนดที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์ หรือผู้ชำระบัญชีเพื่อทำการชำระบัญชีตามกฎหมายต่อไป จำเลยทั้งสามให้การขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนสามัญตามฟ้องเลิกกัน และให้แต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก โจทก์และจำเลยทั้งสามอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ 3 โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 35410 แก่เจ้าพนักงานบังคับคดีในฐานะผู้ชำระบัญชี นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยทั้งสามยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา ศาลฎีกาอนุญาตให้จำเลยทั้งสามฎีกาเฉพาะปัญหาที่ว่า ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษาให้จำเลยที่ 3 โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 35410 ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีในฐานะผู้ชำระบัญชีเป็นการ

ชอบหรือไม่ศาลฎีกาแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่า นายเชิด พงศ์ เป็นบุตรของโจทก์ จำเลยที่ 1 และที่ 2 เป็นสามีภรรยาจำเลยที่ 3 เป็นนิติบุคคลประเภท บริษัทจำกัด มีจำเลยที่ 1 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจ ต่อมาเลิกบริษัท มีจำเลยที่ 1 เป็นผู้ชำระบัญชี โจทก์ จำเลยที่ 1 และที่ 2 ตกลงเข้าหุ้นกันเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ดำเนินโครงการพัฒนาจัดสรรที่ดินเพื่อเอากำไรมาแบ่งปันกัน ที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 3021 ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นที่ดินโฉนดเลขที่ 30390 ที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 3026 ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นที่ดินโฉนดเลขที่ 34893 และที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 361 ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นที่ดินโฉนดเลขที่ 35410 ที่ดินทั้ง 3 แปลงนี้ เป็นทรัพย์สินของห้างฯ แปลงที่ 1 และแปลงที่ 2 มีชื่อนายเชิด พงศ์ จำเลยที่ 1 และที่ 2 ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกันแทนห้างฯ ส่วนที่ดินแปลงที่ 3 มีชื่อจำเลยที่ 3 ถือกรรมสิทธิ์แทนห้างฯ ศาลล่างทั้งสอง พิพากษาให้ห้างฯ เลิกกันและแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชี คดีนี้มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามที่จำเลยทั้งสามได้รับอนุญาตให้ฎีกาว่า การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษาให้จำเลยที่ 3 โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 35410 ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีในฐานะผู้ชำระบัญชีเป็นการชอบหรือไม่ เห็นว่า คดีนี้โจทก์ฟ้องอ้างเหตุ ความขัดแย้งรุนแรงระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ในการดำเนินกิจการห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ทำให้ห้างฯ เหลือวิสัยที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้ ขอให้เลิกห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์ จำเลยที่ 1 และที่ 2 อันเป็นการฟ้องขอให้เลิกห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1057 (3) เมื่อศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนระหว่างโจทก์ จำเลยที่ 1 และที่ 2 เลิกกัน และแต่งตั้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ชำระบัญชีห้างฯ ก็เป็นหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีที่จะต้องดำเนินการชำระบัญชีต่อไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1062 และมาตรา 1063 ซึ่งการชำระบัญชานั้น เป็นกระบวนการที่ผู้ชำระบัญชีเข้าทำการตรวจสอบบัญชี ทรัพย์สินและหนี้สินของห้างฯ หากปรากฏว่า ห้างฯ มีหนี้ค้างชำระอยู่แก่บุคคลภายนอก ผู้ชำระบัญชีก็ต้องจัดการนำทรัพย์สินของห้างฯ ชำระหนี้ให้แก่บุคคลภายนอกให้เสร็จสิ้นไป ในทางกลับกัน หากปรากฏว่า ห้างฯ มีสิทธิเรียกร้องทรัพย์สินใด ๆ อยู่แก่บุคคลภายนอก ผู้ชำระบัญชีก็ต้องดำเนินการเรียกร้องให้บุคคลภายนอกส่งมอบทรัพย์สินดังกล่าวคืนเข้ากองทรัพย์สินของห้างฯ หากบุคคลภายนอกซึ่งมีทรัพย์สินที่ต้องชำระหรือส่งมอบคืน ไม่ยอมชำระหรือส่งมอบคืน ผู้ชำระบัญชีก็ย่อมต้องฟ้องร้องเป็นคดีขึ้นสู่ศาลเป็นเรื่อง ๆ ไป คดีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยที่ 3 มีชื่อเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 361 ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นที่ดินโฉนดเลขที่ 35410 แทนห้างฯ ซึ่งมิได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล กรณีถือว่าจำเลยที่ 3 ถือกรรมสิทธิ์แทนผู้เป็นหุ้นส่วน จึงเป็นหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีที่จะต้องเรียกร้องให้จำเลยที่ 3 โอนที่ดินดังกล่าวคืนมายังกองทรัพย์สินของห้างฯ เพื่อจัดการชำระบัญชีในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน หากจำเลยที่ 3 ไม่ยอมโอนที่ดินคืน ผู้ชำระบัญชีก็ต้องฟ้องร้องจำเลยที่ 3 เป็นคดีต่อศาล เพื่อให้ศาลบังคับให้จำเลยที่ 3 โอนที่ดินดังกล่าวคืน เพื่อผู้ชำระบัญชีจะได้รวบรวมและจัดการทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปตามกฎหมาย การที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ และขอให้บังคับให้จำเลยที่ 3 โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินดังกล่าวคืนให้แก่โจทก์ และส่งมอบต้นฉบับโฉนดที่ดินดังกล่าวแก่โจทก์หรือแก่ผู้ชำระบัญชีเป็นการไม่ชอบ เพราะหน้าที่ดังกล่าวเป็นหน้าที่ของผู้ชำระบัญชีต้องดำเนินการในการชำระบัญชีของห้างฯ ตามกฎหมายดังที่ได้วินิจฉัยข้างต้น ดังนั้น การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษาให้จำเลยที่ 3 โอนที่ดินดังกล่าวให้แก่

เจ้าพนักงานบังคับคดีในฐานะผู้ชำระบัญชียอมเป็นการไม่ชอบ ฎีกาของจำเลยทั้งสามฟังขึ้น
พิพากษาแก้เป็นว่า ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็น
พับ

องค์คณะ

ศุภมิตร บุญประสงค์ · พิสิษฐ์ สุดลาภา · อนุสรณ์ ศรีเมนต์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2109/2564>